

ІСТОРІЯ АВТОМОБІЛЯ ЗІС-101

Васильчук О. В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Радянське автомобілебудування активно копіювало моделі автомобілів розвинених держав. Не стало виключенням і авто, яке серійно випускали у 1936-41 рр. – ЗІС-101. При його конструюванні враховувалися вже існуючі моделі авто «Б'юік». Не обійшлося і без впливу автомобілів «Паккард», контури яких дуже подобалися Сталіну.

Спочатку планувалося, що перша радянська семимісна легкова машина буде мати кузов «седан». Але після зауважень Йосипа Сталіна, почали випускати кузов «лімузин», а між шофером і пасажиром було влаштовано перегородку з дзеркального скла. Преса пояснювала, що це було особливо зручно у випадках перевезення хворих або дітей. Шофер міг відкривати вікна в своїй кабіні, не турбуючи при цьому пасажирів. Зв'язок з водієм був по внутрішньому телефону. Сидіння було в декількох варіантах. Заднє широке сидіння було розраховано на трьох пасажирів. Перед ним було розташовано два відкидних сидіння зі складними спинками. У відкинутому стані вони майже не займали місця. Ще два сидіння були попереду. Одне з них займав водій. Вперше в вітчизняному автомобілебудуванні сидіння можна було регулювати в залежності від зросту пасажирів, чи водія.

Автомобіль мав чималу кількість речей, які створювали невиданий до того комфорт. Це й попільнички з електричним розпалювачем, і електрична пічка опалення салону, і рухоме скління дверцят машини, і додаткове освітлення багажника, яке автоматично включалося при відкриванні капоту, і багато чого іншого обладнання. Серйозно було пророблено інженерні рішення, які суттєво полегшували водія. Це, наприклад, «двірник», який працював зверху, не затінюючи обзору, наявність годинника, скриньку для рукавичок, різні прилади, три дзеркала, козирки для захисту від сонця, замки у дверцятах, можливість виключення лівої фари, щоб не засліплювати водія зустрічного авто, гальма для кожного колеса, обладнанні гідропосилувачем, вакуумні сервоусилювачі зчеплення і гальм, безшумну коробку швидкостей тощо. На автомобілі встановлювали радіоприймач і, навіть, були спроби встановлення кондиціонерів. Для свого часу це був серйозний рівень комфорту.

Машина при перших ж випробуваннях з повним навантаженням розвивала швидкість в 110 кілометрів за годину. Це не було її межею. Восьмициліндровий мотор вже не з чавунними, а з алюмінієвими поршнями забезпечив потужність вже не 115, а 125 кінських сил. Це авто випускали до початку війни, встигнувши випустити 8752 одиниці. Машина активно використовувалася як карета «Швидкої допомоги», такси, була основною службовою машиною для партійно-радянської еліти середньої ланки.

Наступною моделлю ЗІСа став автомобіль представницького класу ЗІС-110, випуск якого почали вже після закінчення Другої світової війни.